

Projekt društva Drobnovratnik

Spoznavanje Pivških presihajočih jezer s kolesi

Končno poročilo

Številka pogodbe o sofinanciranju: 2330-14-000298

Postojna, 29. 9. 2015
Pripravila: Mag. Špela Habič
Društvo Drobnovratnik
Raubarkomanda 8, 6230 Postojna

Kontaktna oseba: mag. Špela Habič, vodja projekta
tel: 041-657-308
e-pošta: spelah16@gmail.com
Spletna stran: <http://www.drobnovratnik.si/>

Končno poročilo o izvajanju projekta
Spoznavanje Pivških presihajočih jezer s kolesi

Obdobje 21. 3. 2015 – 31. 8. 2015

s povzetkom vmesnih poročil

Uvodno pojasnilo

Prvo vmesno vsebinsko poročilo projekta, vključno z dopolnitvijo, se je nanašalo na obdobje od 1. 9. 2014 do 26. 11. 2014. Drugo vmesno vsebinsko poročilo se je nanašalo na obdobje od 27. 11. 2014 do 20. 3. 2015.

Finančno poročilo (priloga B2) se nanaša na obdobje od 21. 3. 2015 do 31. 8. 2015. Za obdobje od 1. 9. 2014 do 20. 3. 2015 sta finančni poročili priloženi vmesnima poročiloma.

Povzetek 1 in 2. vmesnega poročila

Aktivnost 1: ČIŠČENJE ZARAŠČENIH POVRŠIN NA DNU PRESIHAJOČIH JEZER (HABITATNI TIP 3180)

Izbrana je bila 1 ha velika površina zaraščajočih se travnikov v dnu Velikega Drskovškega jezera. Pridobljeni so bili podatki o lastnikih zemljišč. Lastnikom zemljišč smo predstavili projekt in načrtovane aktivnosti ter razloge za izvedbo akcije ter pridobili njihova soglasja. Pridobljeno je bilo strokovno mnenje Zavoda RS za varstvo narave o izvedbi aktivnosti.

28. 2. 2015 smo izvedli naravovarstveno akcijo. V dnu Velikega Drskovškega jezera smo na površini 1 ha mokrotnega travnika odstranili večino grmovja v skladu z mnenjem ZRSVN. Sodelovalo je 33 oseb iz Društva Drobnovratnik, Prostovoljnega gasilskega društva Zagorje, Turističnega društva Pivka, domačini in drugi posamezniki, ki so se odzvali povabilu.

Aktivnost 3: MONITORING OBISKOVALCEV NA OBMOČJU PIVŠKIH PRESIHAJOČIH JEZER

Sredi novembra, ko so se napolnila vsa Pivška presihajoča jezera, smo izvedli zasnovo monitoringa obiskovalcev, popisne liste z navodili ter izvedli pripravo na monitoring s študenti. Monitoring smo izvajali v soboto in nedeljo 22. in 23. novembra na štirih lokacijah: Petelinjsko jezero, Palško jezero, Drskovski jezери, Zagorski jezери. Prvi rezultati monitoringa kažejo, da je bilo na vseh štirih lokacijah zabeleženih skupaj 921 oseb. Največ (po pričakovanjih) na Palškem jezeru: 393 oseb.

Aktivnost 4: PREDLOG USMERJANJA OBISKOVALCEV (S Poudarkom na uporabi koles) in OMEJEVANJA VOŽENJ OBISKOVALCEV Z MOTORNI MI VOZILI NA OBMOČJU PIVŠKIH PRESIHAJOČIH JEZER

Izdelana je bila prva faza študije usmerjanja obiskovalcev na območju KP Pivška presihajoča jezera. Vsebuje analizo območja in prve predloge za omejevanje motornega prometa obiskovalcev na območju jezer ter dve varianti kolesarskih poti za vodene obiske jezer. Izdelali smo tudi predstavitev prve faze študije ter se dogovorili za termin predstavitve na Občini Pivka.

Aktivnost 5: USPOSABLJANJE ZA INTERPRETACIJO NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE NA KOLESIH

Izvedene so bile vse potrebne priprave za dvodnevno izobraževanje za lokalne turistične vodnike. Z namenom kvalitetnejše interpretacije smo k sodelovanju pritegnili strokovnjake posameznih področij: geografije in hidrologije ter botanike na območju Pivških presihajočih jezer. Zagotovili smo predstavitev postopka pridobitve licence za kolesarskega vodnika ter posebne veščine interpretiranja narave. Izobraževanje v predavalnici in na terenu je bilo načrtovano dne 17. in 18. aprila 2015.

Aktivnost 6: IZVEDBA NATEČAJA ZA OZNAKE IN IZDELKE IZ LESA

Z natečajem za lesene izdelke (okrasni izdelek, uporabni izdelek, označitev poti na terenu) želimo spodbuditi ustvarjalno rabo lesa. Natečaj je bil objavljen na naši spletni strani ter v medijih.

Aktivnost 7: S KOLESI MED PIVŠKA JEZERA IN BIKE POLO TURNIR

Stekle so že priprave na osrednjo prireditev projekta: voden kolesarski izlet, razstava lesenih izdelkov, prispelih na natečaj in podelitev nagrad, predstavitev »bike polo« tekmovalca za promocijo rekreacije na kolesih. Prireditev je načrtovana za 30. 5. 2015 v Trnju.

Promocija projekta:

Izdan je bil letak s predstavitvijo projekta in društva Drobnovratnik. Ob izvedbi aktivnosti čiščenja zaraščajočih travnikov je bilo objavljenih več medijskih prispevkov. Projektne aktivnosti smo objavljali tudi na spletni strani društva Drobnovratnik.

Končno poročilo projekta

Aktivnost 1: ČIŠČENJE ZARAŠČENIH POVRŠIN NA DNU PRESIHAJOČIH JEZER (HABITATNI TIP 3180)

Načrtovani cilji v projektni prijavi:

1. Izboljšati stanje prednostni HT 3180 Presihajoča jezera (ter drugih prisotnih vrst).
2. Promovirati tradicionalne kmetijske prakse ter možnosti izvajanja le teh v novi shemi kmetijsko-okoljskih ukrepov (PRP 2014-2020).
3. Pridobiti reprezentativne površine (mokrotni travniki) za interpretacijo varstva narave ter ohranjanja tradicionalne kulturne krajine.
4. Pridobiti naravne materiale kot surovino, ki bo uporabljena pri drugih projektnih akcijah.

Realizacija:

Prvi cilj je dosežen: na površini 1 ha smo z odstranitvijo grmovja izboljšali stanje HT 3180 Presihajoča jezera in s tem razširili habitate vrst, vezanih na mokrotne travnike, npr. zdravilne strašnice, ilirskega mečka, modre stožke, strašničinega modrina in drugih.

Drugi cilj je dosežen: vsem lastnikom, od katerih smo pridobili soglasja za izvedbo naravovarstvene akcije, smo predstavili KOPOP ukrepe, namenjene izboljšanju stanja vrst in habitatnih tipov Natura 2000. Ker leži Veliko Drskovsko jezero v coni traviščnih habitatov metuljev (ukrep MET_KOS), smo njim konkretno predstavili predvsem ta ukrep.

Na javni prireditvi, ki smo jo izvedli v juniju, ter na predstavitvi rezultatov projekta, ki smo jo izvedli v avgustu, pa smo široki javnosti predstavili poleg ukrepa MET_KOS tudi druga dva KOPOP ukrepa: za ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (VTR_KOS) in za posebne traviščne habitate (HAB_KOS). Ti trije ukrepi so ključni za ohranjanje vrst in habitatnih tipov na območju KP Pivška

presihajoča jezera (slika 1). Pri tem smo uporabili zgibanke o KOPOP ukrepih, ki so se izkazale kot zelo primerne za promocijo omenjenih ukrepov.

Slika 1: Predstavitev rezultatov projekta SPIjeKOLO, na kateri smo posebej izpostavili možnosti sofinanciranja KOPOP ukrepov na območju KP Pivška presihajoča jezera

Z namenom nazornejše predstavitve smo izdelali tudi grafične prikaze območij Pivških jezer, kamor je mogoče umestiti posamezen ukrep, skupaj s katastrskim prikazom parcel, da je lahko vsakdo za svoje parcele pogledal, kakšen ukrep je na njih primeren. Ugotavljamo, da bi morebitna dostopnost tovrstnih prikazov na spletnih straneh lahko veliko pripomogla k boljši informiranosti lastnikov zemljišč ter s tem k uspešnejšemu vključevanju lastnikov zemljišč v KOPOP ukrepe, saj je njihova informiranost relativno skromna.

Tretji cilj je dosežen: Z odstranjevanjem zarasti mokrotnih travnikov na Velikem Drskovškem jezeru smo razširili reprezentativno površino mokrotnih travniških habitatov. Na več vodenih ogledih, npr.

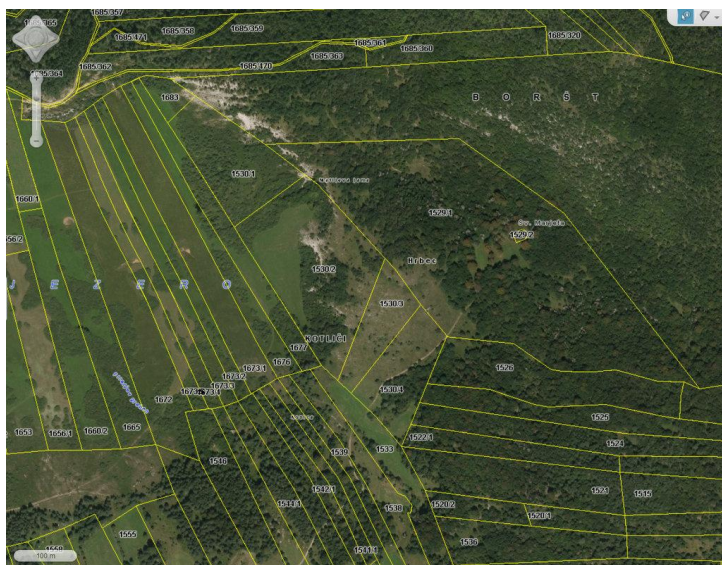
19. 4. 2015 za lokalne turistične vodnike in 20. 6. 2015 za široko javnost, smo predstavili izvedbo naše akcije na tej lokaciji ter več zavarovanih rastlinskih vrst in metuljev, ki so tu prisotni (slika 2)

Slika 2: Predstavitev naravovarstvene akcije na Velikem Drskovškem jezeru javnosti 20. 6. 2015

Četrti cilj ni dosežen: čeprav je bila naravovarstvena akcija odstranjevanja grmovne zarasti s travnikov v Velikem Drskovškem jezeru korektno izvedena, ni bilo mogoče uporabiti materialov (lesa) za izdelke iz lesa iz več razlogov. Ključni je ta, da je bila akcija izvedena v februarju, natečaj pa smo objavili skoraj dva meseca kasneje. Zaradi bojazni, da bi morebitne obilne spomladanske padavine napolnile Veliko Drskovško jezero in da bi narasla voda raznesla vejevje po celotnem jezeru, smo pohiteli s trajno odstranitvijo napadlega materiala. Vejevje smo zato dali predelati v lesne sekance. Tako smo kljub vsemu poskrbeli za koristno uporabo biomase.

Aktivnost 2: IZVEDBA KOŠNJE NA OBMOČJU KVALIFIKACIJSKEGA HABITATNEGA TIPA (HT-62A0) - VZHODNA SUBMEDITERANSKA SUHA TRAVIŠČA (*Scorzoneretalia villosae*)

Z izborom primerne površine za izvedbo te aktivnosti smo imeli kar nekaj težav. Zaradi plitvih, skalovitih tal na Pivškem je namreč le malo travnikov, ki bi jih bilo mogoče kositi strojno, in še niso vključeni v GERK-e. Vsi kamniti travniki so namreč kar precej zaraščeni z grmovjem, ki skupaj s kamnitimi izdanki otežuje strojno košnjo. Zelo primeren značilen suhi travnik z zelo zanimivo rastlinsko sestavo je na pobočju nad Palškim jezerom, imenovanem Hrbec. Žal se bo tudi ta travnik

najverjetneje dokaj hitro zarasel, ker ga ni mogoče strojno kositi. Ključen vzrok v tem primeru pa je izredno poškodovana, luknjasta površina travnika zaradi nešteti izstrelkov granat, ki jih je v času Jugoslavije takratna vojska izstrelila v to pobočje. Območje Palškega jezera je bilo namreč del takratnega vojaškega poligona.

Slika 3: Območje Palškega jezera z lokacijo aktivnosti 2

Po posvetovanju z domačinom Julijanom Česnikom iz Palčja, smo za našo akcijo izbrali travnik na vrhu Hrbca nad Palškim jezerom (slika 3) ter pridobili soglasje lastnika zemljišča. V pripravi na izvedbo te akcije se nam je ponudila tudi priložnost za predstavitev inovativne rezalne glave Turbo Trimm podjetja Roteus za motorno koso.

Strojna košnja travnika je bila izvedena 8. 8. 2015, potrebno pa je bilo odstraniti nekaj grmovja, ki sili v travnik in ga postopoma zarašča. Tudi pri organizaciji akcije čiščenja travnika nam je bil v veliko pomoč domačin Julijan Česnik, ki je tudi član Prostovoljnega gasilskega društva Palčje. Dogovorili smo se, da bo naravovarstvena akcija odstranjevanja grmovja in starega travinja iz travnika ter njegovega obrobja v soboto, 22. avgusta 2015. S tem smo občutno razširili površino, ki jo bo mogoče v prihodnjih letih strojno kositi (slike 4 - 7). Akcije se je udeležilo 22 oseb, tudi predstavniki podjetja Roteus, ki so s svojim inovativnim orodjem opravili veliko dela.

Slika 4: Dogovor o poteku akcije

Slika 5: Predstavitev nove glave za motorno koso

Slika 6: Zagnani Palčani v akciji

Slika 7: Zadovoljni udeleženci po opravljenem delu

Na območju aktivnosti je bil izveden monitoring cvetenja medonosnih rastlin, ki so ključne za prehranjevanje metuljev. Narejena je primerjava rastlinske sestave mokrotnih in suhih travnikov ter tri-osno košenih travnikov v KP Pivška presihajoča jezera (priloga 1). Izvedli smo tudi popis metuljev na travnikih v okolici Palčja (suhi in mokrotni travniki) pod strokovnim vodstvom Ivana Kljuna. V dokaj toplem in sončnem avgustovskem dnevu (23. 8. 2015) smo uspeli popisati več kot 20 vrst metuljev in to na razdalji nekaj kilometrov (slike 8,9). Že samo ta podatek priča o izjemni naravovarstveni vrednosti območja, če vemo, da je število vrst dnevnih metuljev v celi Sloveniji 182.

Slika 8: Popis metuljev na Palškem jezeru

Slika 9: Suhi travniki nad Palškim jezerom so bivališče mnogih vrst metuljev

Načrtovani cilji v projektni prijavi:

1. Izboljšati stanje dela HT 62A0 Vzhodna submediteranska suha travišča (*Scorzonneretalia villosae*), ter drugih prisotnih vrst.
2. Promovirati tradicionalne kmetijske prakse na suhih travnikih ter obveščanje o možnosti izvajanja le teh v shemi kmetijsko-okoljskih ukrepov.
3. Pridobiti reprezentativne površine (ekstenzivni suhi travniki) za interpretacijo varstva narave ter tradicionalne kulturne krajine.

Realizacija:

Prvi cilj je bil dosežen: del nepokošenega in zaraščajočega se suhega kraškega travnika smo pokosili ter še povečali površino za strojno košnjo v prihodnje. S tem smo izboljšali življenjsko okolje vrstam, vezanim na ta habitatni tip.

Drugi cilj je dosežen: Podobno kot v primeru mokrotnih travnikov smo tudi pri tej aktivnosti predstavili domačinom možnosti vključevanja v KOPOP ukrepe. V primeru travnika nad Palčjem je primeren ukrep za posebne traviščne habitate (HAB_KOS). Lastnike zemljišč bomo še naprej spodbujali, da bi se vključili v KOPOP programe.

Tretji cilj je dosežen: eden izmed razlogov, da smo za to akcijo izbrali predstavljeno lokacijo je dejstvo, da ob tem travniku vodi pešpot iz Palčja do ruševin cerkvice sv. Marjete, ki je tako med domačini kot med obiskovalci zelo priljubljena. S košnjo travnika na Hrbcu smo tako pridobili vzorčno lokacijo tako za predstavitev izjemne pestrosti suhih kraških travnikov kot za nadaljnjo promocijo ukrepov za ohranjanje Natura vrst in habitatnih tipov.

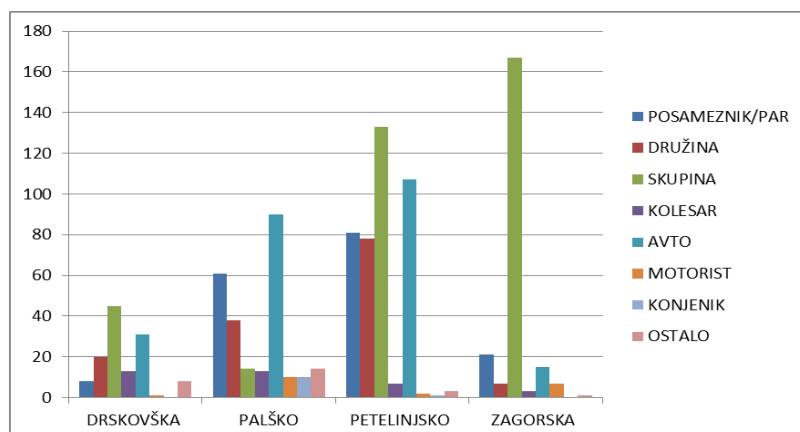
Aktivnost 3: MONITORING OBISKOVALCEV NA OBMOČJU PIVŠKIH PRESIHAJOČIH JEZER

Prvi del aktivnosti monitoringa, vključno s prvo izvedbo monitoringa na terenu, smo izvedli v novembru 2014, kar je predstavljeno v predhodnih poročilih.

Drugo štetje obiskovalcev KP Pivška presihajoča jezera je bilo izvedeno 11. in 12. aprila 2015. Takrat je bila večina jezer vsaj deloma še zalitih z vodo. Tretje štetje je bilo izvedeno 20. in 21. junija, torej v času, ko so bili travniki v jezerih v polnem razcvetu, deloma pa tudi že pokošeni.

Rezultati monitoringa so podrobno predstavljeni v elaboratu Usmerjanje obiskovalcev v Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera (priloga 2). Naj povzamemo:

Po podatkih območje Pivških presihajočih jezer obišče kar veliko obiskovalcev. V treh vikendih, ko se je izvajal monitoring, je bilo na jezerih evidentiranih skupaj 2120 obiskovalcev. Struktura obiskovalcev pa je med posameznimi jezeri zelo različna. Ocenimo lahko, da območje jezer na letni ravni obišče okrog 20.000 obiskovalcev. Mnogi med njimi so seveda iz bližnjih krajev, zlasti iz pivške in sosednjih občin. Pereč problem je vožnja z vozili v naravnem okolju. Petelinjsko in Palško jezero sta območji, ki sta zelo obiskani predvsem z avtomobili in zato pod velikim pritiskom.

Graf 1: Obiskovalci Pivških presihajočih jezer v treh števnih vikendih po rubrikah (prihodi na jezera)

Načrtovani cilj v projektni prijavi:

1. Analiza obiskovalcev in njihovih navad na območju Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera (število in struktura obiskovalcev, tip aktivnosti na območju Pivških presihajočih jezer ob sobotah in nedeljah v času, ko je na jezerih - po dosedanjih opažanjih - največ obiskovalcev).

Realizacija:

Cilj je dosežen: monitoring je uspešno izveden. Pridobljeni podatki so služili za izdelavo predlogov usmerjanja obiskovalcev. Izdelana študija je zelo pomembna in potrebna za nadaljnje delo v krajinskem parku. Območje je po drugi strani turistično še dokaj nerazvito. Monitoring zato lahko koristi domačinom in upravljavcem kot orientacija za možne razvojne usmeritve zelenega turizma, trženja območja in vzdržan razvoj lokalne skupnosti.

Aktivnost 4: PREDLOG USMERJANJA OBISKOVALCEV (S Poudarkom na uporabi koles) in OMEJEVANJA VOŽENJ OBISKOVALCEV Z MOTORNI MI VOZILI NA OBMOČJU PIVŠKIH PRESIHajoČIH JEZER

Prvi del študije usmerjanja obiskovalcev na območju KP Pivška presihajoča jezera je bil izdelan že v prvem delu projekta. Na podlagi rezultatov monitoringa in drugih projektnih aktivnosti je bila ta aktivnost zaključena. Projektna naloga je priložena temu poročilu (priloga 2).

Načrtovani cilji v projektni prijavi:

1. Zmanjšati pritisk na naravovarstveno najvrednejša območja Pivških presihajočih jezer s strani obiskovalcev.
2. Zmanjšati tveganje za konflikte med domačini in obiskovalci.
3. Spodbujati rabo koles pri obisku jezer.

Realizacija:

Cilji neposredno (še) niso doseženi, saj so bili postavljeni na daljši rok. Projektna naloga pa je po našem mnenju dobra podlaga za nadaljnje ukrepe in aktivnosti, saj so v nalogi predlagane možne rešitve za doseganje navedenih ciljev.

Za zmanjševanje pritiskov predvsem z motornim prometom, predlagamo ureditev parkirnih mest, ki so dovolj odmaknjena od jezerskih globeli, da nanje nimajo neposrednega vpliva. Z urejenimi parkirišči v vaseh oz na njihovem obrobju ter ustreznimi usmerjevalnimi napisi bi postopoma bilo mogoče obiskovalce v območju zadovoljivo usmeriti, s čimer bi bilo občutno zmanjšano tveganje za konflikte z domačini. Pri tem bo potrebno uvesti tudi ustrezen nadzor. V sklopu te aktivnosti je bil izdelan tudi predlog za kolesarske poti na območju jezer. Po pridobitvi ustreznih sredstev bo mogoče kolesarske poti tudi dejansko urediti. Na podlagi našega predloga pripravlja Občina Pivka vključitev kolesarskih poti v Občinski prostorski načrt. Lokalni turistični vodniki pa lahko že sedaj izvajajo vodene kolesarske izlete po območju (glej aktivnost 5). S tem spodbujamo obiskovalce k rabi koles namesto motornih vozil (glej tudi aktivnost 7).

Aktivnost 5: USPOSABLJANJE ZA INTERPRETACIJO NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE NA KOLESIH

Priprave na izvedbo aktivnosti so stekle že v marcu, intenzivne pa so bile v aprilu 2015. Lokalnim turističnim vodnikom Primorsko – Notranske regije (destinacija Zeleni kras) je bilo poslano vabilo na dvodnevno brezplačno usposabljanje. Od 48 vodnikov z licenco se je odzvalo 7 vodnikov.

Teoretični del usposabljanja je potekal v Ekomuzeju v Slovenki vasi 17. 4. 2015 (sliki 10, 11).

Udeleženci usposabljanja za interpretacijo dediščine so se seznanili z naslednjimi vsebinami:

- Hidrogeografske značilnosti pivških presihajočih jezer (dr. Gregor Kovačič, Univerza na Primorskem)
- Flora travnikov na Pivškem (Metka Škrlić Manojlovič, univ, dipl. biolog)
- Osnove kolesarjenja in postopek pridobitve kolesarske licence (Žan Jurca, Kolesarsko društvo Rajd)

Slika 10: Potek usposabljanja je vodnikom predstavila Tanja Vasilevska Jagunič

Slika 11: Postopek pridobitve licence za kolesarskega vodnika je predstavil Žan Jurca

Praktičen prikaz interpretacije narave na terenu je potekal 19. 4. 2015 na območju Petelinjskega jezera, Velikega Drskovškega jezera, Velikega Zagorskega jezera, Lanenega in Bačkega jezera. Izvedla ga je mag. Špela Habič (slika 12).

Slika 12: Interpretacija narave v praksi

Načrtovana cilja v projektni prijavi:

1. Usposobiti lokalne turistične vodnike kot interpretatorje naravne in kulturne dediščine za kolesarske ogledje jezer in s tem prispevati k izboljšanju kakovosti vodenja ter zanimivejšemu načinu vodenja v naravi in krajini.
2. Z usposobljeni vodniki razviti nove turistične produkte, v katere bo vključena tudi promocija zdravega načina življenja (lokalna gastro ponudba, kolesarjenje), kar prispeva k razvoju zelenih delovnih mest.

Realizacija:

Prvi cilj je deloma dosežen: Od sedmih lokalnih turističnih vodnikov, ki so se udeležili teoretičnega dela usposabljanja, so se praktičnega dela udeležili samo trije vodniki, ki so tudi izdelali svoje predloge za voden kolesarski izlet. Odsotnost večine ostalih je bila sicer upravičena, saj so imeli v nedeljo, 19. 4., delo s svojimi gosti. Sicer pa nizko število udeležencev kaže, da je interes med njimi očitno dokaj majhen, saj turistični produkt voden kolesarski izlet še ni razvit nikjer na območju Notranjsko-Primorske regije. Gotovo je med ključnimi razlogi za to tudi neurejenost poti za kolesarjenje.

Drugi cilj je deloma dosežen: izvedenih je bilo več vodenih kolesarskih izletov z interpretacijo narave. V sklopu obeležitve evropskega dneva parkov je KP Pivška presihajoča jezera organiziral vodeno kolesarjenje z interpretatorjem narave med pivškimi jezери (slika 13).

Slika 13: Prvi voden kolesarski izlet med Pivškimi jezeri je bil organiziran že en mesec po usposabljanju. Udeleženci so bili navdušeni.

Voden kolesarski izlet pa je bil tudi sestavni del osrednje prireditve našega projekta (glej aktivnost 7).

Izdelan je bil elaborat T. Vasilevska Jagunič: Interpretacija dediščine na kolesih v Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera (priloga 3), ki bo skupaj z izdelki udeležencev objavljen na spletni strani društva.

Ključne ugotovitve ob izvedbi usposabljanja s ciljem, da bo interpretiranje dediščine na kolesarskih izletih v krajinskem parku v prihodnje zaživelo, so naslednje:

- poleg lokalnih turističnih vodnikov naj se v tovrstna usposabljanja vključi tudi lokalne turistične ponudnike;
- potrebno je izvesti več usposabljanj, ki bodo pokrivala več tematskih področij;
- na osnovi pobude lokalnih turističnih vodnikov bi bilo smiselno začeti s konkretnimi aktivnostmi za pridobitev kolesarske licence;
- vzpostaviti je potrebno mrežo kolesarskih poti, zanimivih ne le za rekreacijo temveč tudi za interpretacijo naravne in kulturne dediščine.

Aktivnost 6: IZVEDBA NATEČAJA ZA OZNAKE IN IZDELKE IZ LESA

Natečaj je bil objavljen 24. 3. 2015 (priloga 4) in zaključen 8. 5. 2015. Prispelo je skupaj 22 izdelkov, ki jih je prispevalo 15 avtorjev. Izdelki so ob prispetju dobili zaporedno številko, tako da komisiji niso bili poznani avtorji izdelkov.

Tričlanska komisija za ocenjevanje izdelkov se je sestala dne 19.5.2015 in izbrala izdelke, ki so bili nagrajeni v okviru natečaja. Pri izboru je upoštevala kriterije, ki so bili navedeni v besedilu javnega natečaja. V eni od kategorij prva nagrada ni bila podeljena, v vseh kategorijah pa so bile podeljene tudi druge nagrade.

Poleg nagrajenih izdelkov je komisija ob podelitvi nagrad izpostavila še nekaj izdelkov, ki imajo po njihovem mnenju veliko možnosti za uveljavitev in prodajo na trgu, vendar bi za to potrebovali ali idejno dodelavo ali izboljšavo izdelave.

Nagrajeni izdelki po kategorijah:

a) uporabni izdelki:

Prva nagrada: izdelek št. 11, imenovan "POŽIRALNIK (milnik)", avtorja Dušana Šporarja (slika 14).

Druga nagrada: izdelek št. 19, imenovan "LESENA ŽLICA IN VILICE" iz slivovega lesa, avtorja Tadeja Juranoviča.

Slika 14: D- Šporar: Požiralnik - milnik

b) okrasni izdelki:

Prva nagrada: izdelek št. 10, "DEŽELA PRESIHAJOČIH JEZER", uhani, avtorice Tjaše Šporar (slika 15).

Druga nagrada: izdelek št. 21, "NAKIT IZ LESA", komplet ženskega nakita iz lesa, avtorja Nejca Zajca.

Slika 15: T. Šporar: Dežela presihajočih jezer – uhani

c) izdelek za označitev in opremo pešpoti in drugih označenih poti v naravi:

Komisija v tej kategoriji ni podelila prve nagrade.

Druga nagrada: izdelek št. 12, "POŽIRALNIK (kažipot)", avtorja Dušana Šporarja.

Razstava prispelih izdelkov iz lesa in podelitev nagrad je potekala v okviru osrednje prireditve projekta, 20. 6. 2015, v Slovenski vasi pri Pivki, v Ekomuzeju Pivških presihajočih jezer (glej aktivnost 7).

Načrtovana cilja v projektni prijavi:

1. Spodbuditi razvoj inovativnih uporabnih in okrasnih izdelkov iz lesa, katerega raba hkrati pripomore k preprečevanju zaraščanja in ohranjanju ugodnega stanja določenih tipov habitatov.

2. Spodbuditi inovativno razmišljanje in pogled na les kot surovino, ki je na dosegu roke in omogoča razvoj izdelkov, ki ne potrebujejo vedno velikega začetnega vložka, temveč le znanje o obdelavi in »drugačen pogled« na kos neobdelanega lesa.

Realizacija:

Prvi cilj je deloma dosežen: z natečajem smo spodbudili interes domačinov pa tudi mojstrov iz bolj oddaljenih krajev (celo iz Celovca!), da so prispevali svoje izdelke na temo Pivških presihajočih jezer. V razpis smo vključili zahtevo, da so izdelki iz vrst lesa, ki raste na širšem Pivškem. Nismo pa realizirali namere, da zainteresiranim udeležencem damo na razpolago les iz naravovarstvene akcije. Ta namera se je izkazala za težko izvedljivo. Zaradi možnosti, da spomladansko deževje napolni jezero, je bilo potrebno les posekanega grmovja čim prej pospraviti z jezera. Potrebno bi bilo torej skladiščenje lesa, za kar pa nismo našli ustrezne, cenovno ugodne rešitve. Avtorjem lesenih izdelkov smo tako prepustili, da si les priskrbijo sami.

Drugi cilj je bil dosežen: odziv izdelovalcev lesenih izdelkov je bil spodbuden. Vključili so se tako izkušeni mojstri kot začetniki. Objava natečaja je bila očitno dovolj široka, da so svoje izdelke prispevali tudi avtorji iz bolj oddaljenih krajev (npr. Kranj, Veržej, Celovec). Torej se je glas o Pivških presihajočih jezerih, ki so bila nosilna tema natečaja, razširil tudi preko tega natečaja. Vsak avtor je moral namreč za vsak izdelek pojasniti kako se njegov izdelek vsebinsko povezuje s KP Pivška presihajoča jezera. V tem smislu je bil kot dobra ideja prepoznan milnik v obliki požiralnika, ki »pije« vodo kot Pivška pokrajina. Kot inovativna raba lesa pa so bili nagrajeni uhani. Avtorica je uporabila naravno luknjičav les jelke, ki ga je poškodovala zajedalka bela omela (dokaj pogosto v javorniških gozdovih). Tovrsten les je po običajnih merilih tehnično neuporaben (kvečjemu za celulozo), z inovativno idejo pa je postal nagrajeni okrasni izdelek.

Aktivnost 7: S KOLESI MED PIVŠKA JEZERA IN BIKE POLO TURNIR

V drugem vmesnem poročilu smo zapisali, da je osrednja projektna prireditev načrtovana za 30. maj 2015 v Trnju. V začetku maja pa sej je izkazalo, da izbrani datum ni ustrezen, saj sta bili tega dne napovedani že dve prireditvi v sosednjih vaseh: Petelinjski tek v Petelinjah in Trnski shod v Trnju. Organizirati še projektno prireditev na isti dan, pri čemer bi se poti tekačev in kolesarjev neugodno križale, ni bilo smiselno.

Določili smo torej novi datum: 20. 6. 2015. Na večer tega dne so slovenski muzeji načrtovali Poletno muzejsko noč, tudi Ekomuzej Pivških presihajočih jezer. Naša projektna prireditev pa se je začela že dopoldne. Tako smo prireditev za javnost na območju krajinskega parka raztegnili na cel dan.

Program prireditve je razviden iz priloge 5. Izveden je bil kolesarski izlet z interpretacijo naravne in kulturne dediščine območja (20 km). Pred štartom so se kolesarji srečali s konji iz bližnje turistične kmetije, ki ima ježo v svoji ponudbi. Namen kratkega srečanja je bila predstavitev reakcij konjev ob srečanjih s kolesarji (slika 16). Lastnica konj Lise Pavšič je predstavila zaznavanje in vedenje konjev z jezdecem ter kolesarjem dala napotke kako ravnati ob srečanjih z jezdecem konj na terenu.

Slika 16: Kako naj se kolesar v naravi sreča z jezdecem na konju - predstavitev

predhodno dobro preverili, prekolesarili, poiskali najustreznejše poti ter raziskali možnosti za logistično podporo z avtomobilom ob morebitnih težavah kolesarjev (priloga 6).

Vodenje kolesarskega izleta je prevzela Špela Habič ob pomoči članov Turističnega društva Pivka in društva Drobnovratnik. Traso kolesarske poti so člani društva

Postanek kolesarjev za počitek in okrepčilo je bil v Palčju pri družini Kovač (Jakopinovi), kjer se pripravljajo, da bo sin prevzel kmetijo kot mladi prevzemnik, obenem pa načrtujejo dopolnilno turistično dejavnost na kmetiji. Obisk kolesarjev, za katere so pripravili odlično malico, jim je torej prinesel prvo konkretno izkušnjo z gosti (slika 17).

Slika 17: Pri Jakopinovih v Palčju so kolesarje pričakali z odlično domačo malico.

Slika 18: Degustacija lokalno pridelanega medu je odlično dopolnilo kolesarskega izleta

Slika 19: Poseben spominek s sliko redke rožice za najmlajšo kolesarko

Priložnost za predstavitev dejavnosti je izkoristil tudi čebelar iz Palčja (slika 18). Voden kolesarski izlet je trajal dobre štiri ure. Kolesarjem so bila predstavljena štiri jezera, med njimi tudi Veliko Drskovško jezero, kjer je bila spomladi izvedena naravovarstvena akcija (slika 19).

Popoldanski del prireditve v in pri Ekomuzeju v Slovenski vasi je obsegal predstavitev polo igre na kolesih, predstavitev lesenega kolesa avtorja Gašperja Cafuta iz Logatca (slika 20). Avtor je postavil na ogled in v preizkus tako gorsko leseno kolo kot cestno leseno kolo, s katerim so dober mesec prej nastopili celo na Dirki okoli Slovenije. Predstavitev je požela veliko zanimanje in občudovanje.

Slika 20: Lesena kolesa Gašperja Cafuta so zelo lepa in obenem vzdržljiva

Ob razstavi lesenih izdelkov, ki so prispeli na natečaj, je predsednica komisije, oblikovalka Barbara Kogoj, predstavila odločitve komisije. Nagrajenci pa so ob prejemu nagrad povedali, kako so razvili ideje za svoje izdelke. Številni obiskovalci so vsem z zanimanjem prisluhnili (slika 21).

Slika 21: Slovesna podelitev nagrad avtorjem najboljših lesenih izdelkov v Ekomuzeju

Dogajanje pred Ekomuzejem smo dodatno popestrili z delavnico izdelovanja lesenih hotelov za žuželke, pod nadzorom mizarske ekipe MiAndJu (slika 22). Tudi s to delavnico smo želeli hkrati promovirati uporabo lesa ter ohranjanje zdravega naravnega okolja. Otroci pa so si poleg hotelov za žuželke izdelali tudi lesene obeske za spomin.

Slika 22: Luknje v lesu so odlično bivališče za koristne vrtno žuželke

Slika 23: Na Petelinjskem jezeru smo prisluhnili botaničarki Metki Škrli Manojlovič

Slika 24: Poletna muzejska noč ob tabornem ognju in zgodbah s Pivke

Podelitvi nagrad je sledil še večerni voden sprehod na Petelinjsko jezero s predstavitvami jezer ter njihovega rastlinstva in živalstva (slika 23). Poudarek je bil seveda na natura vrstah in habitatnih tipih. V »Poletni muzejski noči« pa se je ob tabornem ognju prilegel prigrizek. Domačin Jože Žele pa je zbranim pripovedoval zgodbe o Pivčanih iz daljne preteklosti (slika 24).

Načrtovana cilja v projektni prijavi:

1. Predstaviti rezultate projekta – ponudbo kolesarskih izletov z izobraženimi interpretatorji narave in vključevanjem lokalnih ponudnikov.
2. Promovirati zelena delovna mesta preko predstavitve možnosti za zaslužek, ki jih ponuja območje KP ter širše naravna in kulturna dediščina nekega okolja.

Realizacija:

Cilja sta bila dosežena, kot je razvidno iz gornjega podrobnega opisa.

Javna predstavitev rezultatov projekta

Člani projektne skupine društva Drobnovratnik smo se odločili, da rezultate projekta tudi javno predstavimo, podobno kot smo to naredili tudi javno predstavitev projekta ob njegovem zagonu in to kljub temu, da tega ni bilo v projektni prijavi.

Predstavitev smo izvedli v Stari šoli Palčju 22. 8. 2015 (slika 25). Odziv domačinov je bil v skladu s pričakovanji (30 oseb), zadovoljni pa smo bili tudi z objavo prispevka v Primorskih novicah (priloga 7).

Slika 25: Predstavitev rezultatov projekta v Stari šoli v Palčju

Slika 26: Ob odlični domači postrežbi Jakopinovih smo se zadržali pozno v noč

Domačini so projektne aktivnosti prepoznali kot koristne za celoten prostor in v razpravi izpostavili nujnost po nadaljevanju podobnih aktivnosti. V Palčju je npr. pereč problem neurejeno parkiranje obiskovalcev jezera v vasi ter vožnje z avtomobili in drugimi vozili v jezero.

Zaključek

Projekt »Spoznavanje Pivških presihajočih jezer s kolesi« je društvo Drobnovratnik izvedlo v celoti in v skladu s projektno prijavo. Določena odstopanja so bila predvsem v časovnici izvajanja projekta, kar pa ni vplivalo na doseganje zastavljenih ciljev. Le-ti so večinoma doseženi in to z velikim trudom članov društva Drobnovratnik in vseh drugih sodelujočih v projektnih aktivnostih, ki so v izvedbo projekta vložili več kot dva tisoč ur prostovoljnega dela. Cilji, ki so le deloma doseženi, so večinoma dolgoročneje zastavljeni in presegajo okvir enega leta, kolikor je trajal projekt. To nas obvezuje, da s prizadevanji za izboljšanje stanja kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov v območju Natura 2000 in v KP Pivška presihajoča jezera nadaljujemo tudi v prihodnje. Delo ni zaključeno tudi na drugih področjih, npr. razvoju turističnih produktov, povezovanju ponudnikov, izobraževanju in usposabljanju.

Ugotovimo lahko, da pomeni projekt društva Drobnovratnik »Spoznavanje Pivških presihajočih jezer s kolesi« bistveno obogatitev v delovanju KP Pivška presihajoča jezera, še zlasti v obdobju 2014-2015, ko drugi projekti ne tečejo, ker še ni na voljo finančnih sredstev iz nove evropske perspektive. To daje izvedenemu projektu še dodaten pomen.

Rezultati projekta so na razpolago javnosti in zlasti Občini Pivka oziroma KP Pivška presihajoča jezera. Želja članov društva Drobnovratnik je, da bi bili koristno uporabljeni pri nadaljnjem varstvu narave in razvojnih aktivnostih v KP Pivška presihajoča jezera.

Priloge

1. Popis rastlin ohranjenih mokrotnih in suhih travnikov in primerjava s triosno košenimi travniki na območju KP Pivška presihajoča jezera Obrazec B2 z računi, potnimi nalogi in bančnimi potrdili
2. Usmerjanje obiskovalcev na območju Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera
3. Interpretacija dediščine na kolesih v Krajinskem parku Pivška presihajoča jezera
4. Javni natečaj za izdelke iz lesa
5. Vabilo na prireditev projekta Spoznavanje Pivških presihajočih jezer s kolesi in Poletno muzejsko noč
6. Skica kolesarske trase Spoznavanje Pivških presihajočih jezer s kolesi 20. 6. 2015
7. Objava v Primorskih novicah, 25. 8. 2015: Po jezerih peš, še raje s kolesom